

Dramaturgiai játékok

– Legyünk drámaírók! –

Vatai Éva

Mind színjátszó körök vezetői, mind a dráma érettségire felkészítő tanárok számára hasznos, ha komolyabban elmélyülnek a dramaturgia tudományában. Ennek az izgalmas, és ha valaki rákapott, akkor feltehetőleg soha véget nem érő tanulási folyamatnak szerény bevezetője lehet az alábbi írás, ahol néhány gyakorlaton keresztül közelítünk az első dramaturgiai leckék felé.

A saját munkámból jól tudom, hogy ha van (is) elképzelésem arról, mit szeretnék színre vinni, ritka, hogy egy adott drámát vagy drámarészletet változtatás nélkül használok, hiszen oly sok szempont (a gyerekek életkora, a színjátszók száma, az időbeli kényszer stb.) köti meg a kezemet.

Ha tudom, mi érdekli a fiatalokat, abból kiindulva vállalkozom közös színdarab megírására. De színpadra írni nem könnyű, s hogy ne brazil szappanopera kerekedjen ki a jó szándékú, amatőr farigcsálásból, érdemes megtanulni néhány alapfogást – kisebb gyakorlatokon keresztül. A színpadra írás nagyban segíti a színházi gondolkodást, s ha ilyen típusú írói gyakorlatokat végzünk, könnyebben láthatunk – akár a dramaturg – térben és időben. És segítheti a dráma érettségire való felkészülést is. Az érettségik egyik kedvelt tétele a színházi mesterségek ismertetése: a felkészítés során esetleg tovább időzhetünk a dramaturg munkájánál – fontos színházelméleti tudnivalók érintésére is jó alkalom ez.

I. Dramaturgiai írásgyakorlatok

A drámaírói műhelyben résztvevő diákoknak mindenképpen tudniuk kell azt, hogy a drámai szöveg formája eltér a líra és az epika műnemben írt szövegétől. Ismerniük kell a dialógus, a monológ és a szerzői utasítás fogalmát. Jó tudni azt is, hogy a drámai szöveg nyelve „sűrített”: nem mondunk ki mindent, hiszen a drámát életre keltő majdani játéknak is teret kell hagyni. (Bár a modern dráma minden eddigi szabályt felülírt már – egyelőre maradjunk az „alapozó” – klasszikus – formáknál!)

A magasabb szintű gyakorlatokhoz azt is meg kell tanítanunk, mi a kontraszt (nyelvi szinten vagy a szereplők megalkotása terén), a feszültség (akár nyelvi, akár a viszonyokból vagy a helyzetből kialakuló), milyen szervezőelvek szerint épül fel maga a dialógus, a monológ (esetleg a polilógus) vagy maga a dráma. Mivel ezekben az írói műhelyekben inkább etűdök íródnak, mint kerek darabok, nem szükséges a képzeletet gúzsba kötni az elmélet hosszadalmas ecsetelésével.

Az íráshoz ajánlok néhány gyakorlatot azok számára, akik ki szeretnék próbálni, mit tudnak a fiatalok, ha színházi keretek között eresztik el fantáziájukat. Gyakorlataim kialakításában nagy segítségemre volt Joseph Danan-Jean-Pierre Sarrazac *Atelier d'écriture théâtrale* (Actes Sud-Papiers 2012) című könyve.

Irodalmi utalásokat azért adok meg, hogy egyértelmű legyen, honnan vettem az ötletet.

Replikázzunk!

Megadok 10 mondatot, melyeket:

1. párba kell állítani, hogy egy-egy replikát kapjunk;
2. el kell látni egy megelőző és egy azt követő mondattal, amelyet más szereplő/k mond/anak, úgy, hogy a négy mondatból koherens szöveg alakuljon ki.

- *Mindig is tudtam, hogy te egy becstelen figura vagy!*
- *Három napig nem aludtam, nem ettem, nem ittam miattad.*
- *Még szép!*
- *És pont te mondogod? Épp nekem?*
- *Na, álljon meg a menet!*
- *Én? Ezt? Te megőrültél?*
- *Lementem, s mit láttam abban a gyönyörű kertben?...*
- *Nem ezt vártam tőled, de ha már így van, akkor nincs mit agyalni rajta.*
- *Kellene még egy... nagyon kellene....*
- *Te vagy a világ legjobb feje, na és a legsuperebb barátja.*

Izgalmas elvégeztetni a fenti játékot pl. Ionesco *A kopasz énekesnőjének* egy csokorra való mondatával. Nem valószínű, hogy az eredeti drámai szöveg „laza koherenciában” álló replikáit teremtik újjá.

Csúsztatott dialógus

A DPM egyik számában⁵ már közölt játék egy következő stádiumban alkalmas arra, hogy megnézzük, miként működtethető egy mini-szöveg a színpadon.

Keressünk játszható dramatikus helyzetet a 3 szereplős dialógushoz! (A szöveg nem változtatható, de a színpadra állítás teljesen szabad.) Végül beszéljük meg, milyen többletjelentést adott a szövegnek a különböző szituációkba helyezése!

A: Szia, hogy vagy?

B: Kösz jól. És te?

C: (beleszól) Hát ti mit csináltok itt?

Fényképek

A bevezető gyakorló feladatok egyike. Kiteszek az asztalra sok olyan fekete-fehér képet, amely 2 személyt ábrázol, egymással interakcióban. Kérem, hogy kettesével írjanak a választott fotóhoz egy drámai párbeszédet, amely megfelel a dramaturgia szabályainak. A párbeszéd felolvasása után közös pontokat kereshetünk, amelyek segítségével a dialógusokat össze tudnánk kapcsolni.

Monológ-írás (Eve Ensler: *Érző lelkek*)

Természetesen itt nem a drámairodalom legszebb magánbeszédeinek csúcsait ostromoljuk, hanem egy tárgy, egy épület konkrét helyzetébe lépünk be, s az „ő” szavaival fejezzük ki lelkiállapotunkat monológ formájában – lelkünk legőszintébb bugyrait is feltárjuk cinkosainknak, a nézőknek. (Így született meg a tányérba száradt krümlipüré-maradék monológja, vagy a szőke lány körme alá fűrődött szedertüske monológja, amelyekből megtudtuk, mennyi bajuk, bánatuk van a körülöttünk levő dolgoknak.) Csak azután vágunk bele a monológírásba, képzeletbeli színpadi hősünk szerepében, miután apróbb írásgyakorlatokat hajtottunk végre, amelyekben az egyes szám első személyben mutattuk be „lírai énünket”:

Félek, hogy...

Gyermekkoromból arra emlékszem, hogy...

Legboldogabb napom az volt, amikor...

Irtózom attól, hogy...

Azt nagyon szeretem, amikor...

Dialógus, monológ, polilógus

Ehhez a gyakorlathoz gyakran használok újsághíreket. Fontos az, hogy kezdetnek egy zárt drámai szituációt adjunk meg. Íme, az én egyik kedvenc szövegem:

„Egy félnék férfi azt kérdezi egy butácska nőtől, hogy mit néz rajta. A nő habozik, aztán tagadja, hogy nézte volna a férfit. A férfi erősködik. Végül a nő bevallja, hogy a férfi fülét nézte. Erre a férfi megkérdezi tőle, hogy fül-orr-gégész-e? A nő nemmel válaszol. A férfi határozottan megkéri, hogy akkor hagyja békén. A nő, mielőtt elmenne, még megjegyzi, hogy szerinte a férfinak könyvelő-feje van. A férfi azt feleli, hogy azért, mert ő valóban könyvelő.”

Bertrand Blier *Buffet froid* (1979) című filmjének egyik dialógusából átírva⁶

- Írjunk belőle 2 szereplős dialógust!
- Keressünk lehetőséget egy monológ bevezetésére!
- Írjuk meg a történetet *narratív monológban* – a nő szemszögéből, illetve a férfi nézőpontjából vizsgálva a történeteket!

Szó-rallye – 5 elemmel (Raymond Queneau: *Stílusgyakorlatok*)

Queneau magásra tette a mércét, mikor egyszerű kis történetét sokféle stílusban variálta...

A következő írói gyakorlathoz 5 szót adok meg, amelyeket mindenképpen szerepeltetni kell a drámai szövegben.

A gyakorlat „színházi változatának” kiinduló pontja a legegyszerűbb tárgy-improvizáció, a Mutasd a tárgyat!-játék, amelynek során gyors egymásutánban tárgyakat kell improvizálni. A munka folytatódhat így: váljatok szét kiscsoportokra, s az elmutogatott tárgyak közül öt szabadon választott felhasználásával alkossatok csoportonként egy-egy szöveges improvizációt!

⁵ Vatai Éva: *Játsszunk „külföldiül”!* DPM, 2006. 2. szám,

⁶ A film a magyar forgalmazásba *Hidegtál* címen került be. (A szerk.)

Nyelvek harca (Devos: *Idegen nyelvek*, Novarina: *Atelier volant*)

Miközben a szereplők közötti konfliktusok nyelvi megnyilvánulásaik során fejlődnek ki, nagyon mulatságos, vagy éppen idegesítő helyzetek alakulhatnak ki, ha a szereplők nem ismerik egymás nyelvét. A *commedia dell'arte* gyakran alkalmazta ezt az eszközt komikus forrásként.

Írjunk párbeszédet 2 vagy 3 szereplő között, akik különféle nyelven beszélnek, s emiatt nem érthetik meg egymást!

Reakciók (Sarraute: *Aranygyümölcsök*)

Egy eseményről, egy művészeti alkotásról annyi vélemény van, ahány ember. Válasszunk ki típusokat, majd narrációval és más módon is „bevihetjük az okot”: képet egy arannyal teli szobáról, pár képkockát egy katasztrófáról stb.! Ezt követően képzeljük el, figyeljük meg, hogy típusaink hogyan reagálnának! Ezeket a képzeletbeli reakciókat írassuk le röviden, tömören a reagálás pillanatában!

Lopott mondatok

Jó multság, amikor kimegyünk az utcára mondatokat vadászni, és 10-12 mondattal a füzetünkben jövünk vissza. Mindenki magában „vadászik”, aztán felolvassuk, s megpróbáljuk kitalálni, hogy milyen helyzetben, ki mondhatta, miért mondhatta.

Típusrajzok (*commedia dell'arte* darabok)

A csoport minden tagja gondoljon ki egy szereplőtípust! Nézzünk szét körülöttünk, a társadalomban, és használjuk a karikatúra eszközét! (Felnőttek esetében gyakran adom közre segítségül a Lecoq-féle típusrajzokat.) Mindenki adjon nevet, életkort a szereplőjének, írja le a környezetét, szokásait, örömeit, féltelmeit! Igyekezzünk a típus szintjénél maradni, és nem egyéníteni jobban (ezt egyszerű technikai elemmel, a rendelkezésre álló idő megkötésével is el lehet elérni)!

Hasonló módon mindenki írjon le egy második típust is! Ezeket a figurákat több gyakorlat során is használhatjuk.

Kinn és benn (Sartre: *Zárt tárgyalás*, Beckett: *Godot-ra várva*)

Vannak olyan darabok, amelyek belső feszültsége abból származik, hogy a szereplők egy helyre vannak bezárva, nem tudnak kimenni, vagy képtelenek kimozdulni a szituációból. Az előző feladatban megalkotott (vagy megadott) típusokat húzzuk ki véletlenszerűen, hármasával, s nézzük meg, mit csinálnak, mit mondanak egy ilyen helyzetben!

Külön feszültséget adhat, ha megjön a szabadító, aki megmenti a bentieket –, vagy éppen nem tudja, esetleg nem akarja kinyitni az ajtót.

Rövidítés, „kiírás”

A dramaturg ismert, gyakori feladata, hogy adott szövegeket megrövidítsen, bizonyos szereplőket kiírjon, kihúzzon a darabból. A következő gyakorlatnál 2-3 oldalas mini-darabokat adok kiscsoportoknak, akik azt kapják feladatul, hogy minden dramaturgiailag megengedett módon – indoklással! – terjedelmileg felére rövidítsék a szövegeket, ügyelve arra, hogy a szöveg koherenciája és üzenete megmaradjon.

II. Dramatizálás – dramaturgia

Ebben a fejezetben egy óravázlaton (3x45 percből álló foglalkozássorozat) keresztül azt mutatom be, hogyan tanítom a dramaturgia, dramatizálás témakörét (ezen belül képet adva a dramaturg – a színházi előadás fontos létrehozója – munkájáról). Az óravázlat közlésének célja a gondolatébresztés – nagyon szeretném, ha mások is elmondanák, miként tanítják ezt a témakört. (*Anyagomat a Wikipédiáról, a Kaposi-féle órákból, tankönyvekből és saját tapasztalataimból vettem.*)

Óravázlat

(segédanyag)

1. Mi a dramaturgia?

A színművészet egyik területe – tudományág, amely a színjátszás elméleti kérdéseivel: drámaelmélettel, a *színműírás* elméletével, a színjáték törvényeivel, szerkezeti felépítésével és színpadi hatásával, a színházban érvényesülő hatásmechanizmusok működésével foglalkozik. A *gyakorlati dramaturgia* a dramaturg tevékenységét takarja, aki felelős az adott dráma színpadra alkalmazásáért – az elméleti dramaturgia

eredményeit szem előtt tartva és hasznosítva munkája során. Színházi korszakonként változik, hogy az adott színházeszmény milyen mértékű beavatkozást tart elfogadhatónak a drámai műben.

Más oldalról nézve a *dramaturgia* a nézői figyelem ébrentartásának tudománya, a cselekmény és a színpadi szöveg törvényszerűségeivel foglalkozó drámaelméleti rendszer. Azt is dramaturgiának nevezzük, ha egy-egy korszak vagy szerző jellegzetes drámaépítési rendszerét, mint alkotói módszert vizsgáljuk (pl. a shakespeare-i dramaturgia). Más megfogalmazásban a dramaturgia „egy adott színházi kultúrában, egy bizonyos színháztörténeti pillanatban a színház szöveghez való viszonyát testesíti meg” (Visky András).

2. Mi a dramaturg munkája?

Ha *dramatizálunk*, akkor drámai formába öntünk, vagyis színházban felhasználható, játszható szöveget hozunk létre konkrét rendezői igények szerint, a már meglévő drámát vagy más szöveget felhasználva. A dramaturg feladata a már megírt szöveg gondozása, esetleg átalakítása egy konkrét előadás szándékaihoz. Esetleg a színészek improvizációinak lejegyzése, végleges formába öntése. A legegyszerűbb és legtermészetesebb beavatkozás a húzás, hiszen egy dráma és egy belőle készült előadásszöveg sosem esik teljesen egybe. A stílári, nyelvi átalakítás a szöveg mondhatóságát, illetve jelenkori hitelességét szolgálja. (Idegen művek esetében ez a legegyszerűbben új fordítás készítésével oldható meg, hisz a fordítások 20-30 évente – a nyelv változása miatt – szükségszerűen elavulnak.) Viszonylag gyakran kerül sor jelenet-áthelyezésre, illetve szerepösszevonásokra is.

A **dramaturg** olyan színházi személy, aki

- az epikus vagy lírai szövegen műnem-váltást hajt végre úgy, hogy azt színpadilag előadhatóvá írja át
- a szerzői szándék tiszteletben tartása mellett elvégzi a színpadra kerülő drámai szöveg gondozását (húzások, replikán belüli rövidítések, tömörítés, jelenetek átrendezése stb.)
- feladatai közé tartozik a bemutatandó színjátékszövegek lektorálása, véleményezése, átdolgozása
- fordítási tanácsokkal látja el a rendezőt, esetleg újra lefordítja vagy lefordíttatja a mű egészét vagy annak részleteit
- a színház irodalmi szakértője és tanácsadója: bizonyos kultúrákban közreműködik a színház műsorpolitikájának, műsortervének kidolgozásában is
- egyszerre lát szövegben és térben
- átfogó színház- és irodalomtörténeti ismeretei révén tevékeny módon részt vesz az alkotó folyamatokban
- a rendező munkáját segíti, adminisztratív és menedzseri tevékenységével támogatja a létrehozandó produkciót
- hidat képez az alkotók és a mű között: ráhangolódik társaira, együttműködik a rendezővel és a színészekkel, szakmai segítséget nyújt az írónak anélkül, hogy a műbe túlságosan beleavatkozna

Fontos tudni, hogy a dramaturg szerepköre és fontosságának megítélése minden kultúrában különböző. (pl. a franciáknál a dramaturg = drámaíró).

3. A dramatizált szöveg

A színházi szöveg (= játszható szöveg) az író és a dramaturg közös munkájából születik meg, amelyet persze nem egy időben végeznek: a dramaturg legtöbbször a már kész szöveghez nyúl hozzá a rendező igényei szerint alakítva azt.

Minden olyan szöveg dramatikus, amely a színházi szerkesztés alapvető szabályainak megfelel (természetesen a modern dráma feszegeti a kereteket).

- A szöveg dialógus, monológ formában jelenik meg, gyakran szerzői utasításokkal ellátva (didaskáliák).
- A kimondott szövegeknek tétje van (előzmény/következmény) – kauzális szervezőelv.

EPIKUS SZERKESZTÉS	DRAMATIKUS SZERKESZTÉS
Múlt idő, egyes szám első vagy harmadik személy. Az író jelen van, mint narrátor, legtöbbször ő meséli el a történetet.	Jelen idő, mindkét szám mindegyik személye A drámaíró belemosódik szereplőibe, őket beszélteti és cselekedtet
Narratív részek és dialógusok váltakoznak.	Dialógusok, monológok, szerzői utasítások

Téma: Mi történik, mit mondanak, csinálnak, gondolnak a szereplők (akció és reflexió váltakozása)?	Téma: Mi történik a szereplőkkel, s hogy változnak ők és viszonyaik e történekek közben?
Szerkezet: előkészítés, bonyodalom, kibontakozás több szál, több irány, amely majd később találkozik	Szerkezet: sűrítés, összpontosítás, szigorú/takarékos szerkesztés A fő szerkesztési elv – sorozatos feszültségek három szinten: • széttartás • szembeállítás • válság „Patikamérleg-elv”

A dramaturg figyelembe veszi a dramatikus szerkesztés alapelveit

Dramatizálási elvek:

- cselekményvezetés: a drámában a *kauzalitás* foka igen magas (miből mi következik) s a végén nem maradhat elvarratlan szál, sem olyan mondatok, amelyek elvesznek az események sodrában
- a színjáték alapvető *szervezőelve* (Mitől lesz a dráma dráma?)
- a dramaturg kezét a *színpadi megjelenítés* (hány helyszín, mennyi idő? stb) köti + a sűrítés elve

4. Néhány fogalom a dramaturgia szótárából (továbbra is óravázlatot írunk, vagyis nem a lexikoncikelyek olvashatók itt...)

Drámai szituáció

A színpadon kialakított helyzet, amely valamiféle esemény, illetve valamilyen emberi viszony köré épül. A különféle szereplők valamiféleképp viszonyulnak ehhez, azaz a rájuk jellemző módon viselkednek a szituációban. Ez részben személyiségükből, részben a kapcsolataikból következik. A szituáció fordulóponttól fordulópontig tart, míg a fordulópontok pedig viszonyrendszerbeli változásokhoz köthetők. A szituációk lehetnek nyitottak és zártak, illetve a kezdő- és a végponton egyaránt rögzítettek.

Fókusz

A felvetett, körüljárható, szem előtt tartott kérdés. Rendezői koncepció: mi érdekel engem a darabból?

- A dramaturg a rendező „kiemelő filce”.
- A drámai tárgy aktualizálása: III. Richard (= hogy ront meg valakit a hatalom, lásd politika).
- A szövegből mindannak a kiemelése, ami ezt a kérdést erősíti.

Feszültség

A dráma mozgatórugója, a nézői érdeklődés és a lendület szinten tartásának eszköze. Segítheti a felszínessé váló cselekvés korigálását is. Hasznos, ha az adott fókuszhoz kapcsolódóan már a tervezés során gondolunk a feszültség megteremtésének lehetőségeire. A feszültség eredhet például egy konfliktusból: illetve megjelenhet az attitűdök, érdekek, kultúrák, ideológiák terén. A feszültség az egyensúly hiánya – ennek mind pszichológiai, mind a drámai formát érintő vonatkozásában.

A legjellemzőbb feszültségteremtők:

- nyelv (félre, elharapott mondatok)
- idő (késleltetés)
- tér (szereplők a térben nem találkoznak: ki/el)
- szereplők (konfliktusok, értékrendek ütközése)

Idő, időkezelés

Szabadon alakítható az események rendje

Közönségidő (amíg a színházban vannak) – *darabbeli idő* (amekkora időt felöllel a darab cselekménye)

Időkezelési technikák:

- lineáris (pl. Schwajda György: *A csoda*)
- mozaik szerkezet (pl. Garaczi László: *Plazma*)
- flash back: visszafelé tekintés, átúztatás, emlékképek (pl. Ettore Scola: *Le bal*)
- előreugrás (pl. Ulickaja egyes művei)

Szimbolizáció

Bizonyos dolgok (születés, halál, szeretkezés, erőszak stb.) a színpadon szimbolizáción keresztül jelennek meg (lásd a görög színházban jelenlevő „ob szkéné” jeleneteket). Nietzsche *A tragédia születése* (1871) című művében ezzel magyarázza a színház születését is: hol végződik a rítus és hol kezdődik a színház.

- szertartások: a résztvevők meg vannak győződve isten jelenlétéről
- előadások: szimbolikusan jelenítették meg a transzcendens jelenlétét (beleélés, megértés, átélés, szórakozás)

Kontraszt

Az ellentétekre építünk. Eseményeket hangsúlyoz, felerősít és kiemel.

- monológ/dialógus
- sokszereplős részek/egy vagy kétszereplős részek stb.

És végül ne felejtjük el megemlíteni néhány dramaturgot a mai magyar színházi életből!

A színházi mesterségeket taglaló – ajánlott – tétel tartalma minden évben változtatható. Számomra az idegen nyelv tanításának szempontjából kétszeresen hasznos, hisz itt a nyelv mint alapanyag és a színházi látásmód kapcsolódik össze: párhuzamosan mindkét területre elvisz. Széleskörű (magyar vagy idegen) nyelvgyakorlási lehetőséget biztosít, konkrét dramaturgiai feladatokkal.

A fent leírt óravázlat pusztán elméleti előkészítés a nyelv egy célirányos (színpadi) használatának megismeréséhez. Alapszinten – középfokon.

Női formák

Féder Márta

Csoport jellemzői: tanárképzős hallgatók (pl. magyar szak) kb. 16 fős csoportjára tervezett játék

Téma: Megkérdőjelezhető-e egy tanár szakmai döntése a szülők és az iskolavezetés részéről?

Saját szakmai értékeit tekintse-e mércének a tanár, vagy a szülők, avagy a közvetlen felettesei által preferált nézeteket? Esetleg ezektől gyökeresen eltérő követelmények való megfelelést válassza? Felvállalhatja-e egy tanár azt, hogy a szülők által az iskolának adott „pedagógiai megrendeléstől” gyökeresen különböző nevelési elvek mentén tanítsa, nevelje diákjait?

Fókusz: Felvállalja-e Linda, hogy hibázott, vagy ragaszkodik szakmai-nevelési elveihez? (Vállalja-e, hogy nyilvánosan bocsánatot kér és a továbbiakban az iskola fenntartóinak, valamint a szülők elvárásainak megfelelően folytatja munkáját?)

Tanulási terület: értékek képviselete, érdekek képviselete, szakmai-nevelési elvek és társadalmi elvárások összeegyeztetése, önazonosság, konfliktuskezelés, műelemzés, képolvasás

Időkeret: 2x45 perc

Tér: osztályterem

Történetváz: 2006 májusa, Reading (angliai város Berkshire megyében, Londontól 66 km-re nyugatra, a Temze partján) magániskolája; Linda (27) már egy éve tanít itt rajzot, művészettörténetet, esztétikát és médiaismeretet 14-18 éveseknek. A legutóbbi tanulmányi kiránduláson elvitte diákjait egy modern-kortárs vizuális művészeti alkotásokat bemutató, provokatív kiállításra. Az élmény – Linda szándéka szerint – heves vitákat generált a diákok között. A történetek után néhány felháborodott szülő botrányt kavart. Az iskola igazgatója ezek után döntés elé állítja a tanárt, vállalja-e, hogy nyilvánosan bocsánatot kér, és a továbbiakban az iskola-fenntartók és a szülők elvárásainak megfelelően folytatja munkáját, avagy elbocsájtják.

1. Tanári narráció

Történetünk 2008-ban játszódik, és egy 27 éves tanárnőről, Lindáról szól, aki egy éve tanít rajzot, művészettörténetet, esztétikát, médiaismeretet egy readingi magániskolában (fizetős elitiskola jól szituált szülők gyerekeinek, Londontól 66 km-re). Linda fotószakot is végzett, több kiállítása volt már, mégis inkább a tanítást választotta hivatásául. 18 éves kora óta kollégiumokban, albérletekben lakik, szüleitől távol.